

Ortaöğretim 10. Sınıf Matematik Ders Kitabının Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi: Bitlis İli Örnekleme

Cahit TAŞDEMİR*

* Bitlis Eren Üniversitesi, Tatvan Meslek Yüksekokulu, Bitlis, TÜRKİYE

Sorumlu yazar : c_tasdemir@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada, ortaöğretim 10.sınıf matematik ders kitabının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç ile ders kitaplarının hazırlanması için önceden belirlenen niteliklerden, içerik, öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme ölçütleri esas alınarak araştırmacı tarafından bir anket geliştirilmiştir. Geliştirilen bu anket formu 2010-2011 eğitim-öğretim yılının sonuna doğru Bitlis ili merkez ve bazı ilçelerinde görev yapan toplam 48 matematik öğretmenine verilerek öğretmenlerden bu anket maddelerine göre ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabını değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler, öğretmenlerin cinsiyet, okul türü ve kıdem değişkenleri açısından incelenmiş ve SPSS 11.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; Matematik ders kitabının öğretim programını kapsayacak biçimde hazırlandığı, her ünite veya bölümün sonunda öğrenciye verilmesi istenilen kazanımları ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verildiği, ancak öğrencileri araştırmaya, incelemeye ve bilimsel düşünme yöntemini kullanmaya, içeriğin doğal, sosyal, ekonomik ve kültürel bir bütünlük içerisinde öğrencinin günlük yaşantısında kullanabileceği bir şekilde olmadığı tespit edilmiştir. Yine araştırmannın diğer bir sonucu ise, öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça matematik ders kitabına verdikleri puanlarında artmış olması ve değerlendirme puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiş olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Matematik, Ders Kitabı, İnceleme

To Evaluate the 10th Grade Mathematic Lesson Book of Secondary School With Respect to the Some Variables : An Example for Bitlis City

Abstract

It was aimed to evaluate the 10th grade Mathematic Lesson Book with respect to the some variables. With this aim, a questionnaire has been developed based on learn, teach and assessment-evaluation criterions which are predetermined characteristics by researcher. Towards to the end of 2010-2011 school years, the developed this questionnaire form has been given to the total of 48 mathematic teachers, work in the center and some districts of Bitlis city, and wanted to evaluate the 10th grade Mathematic Lesson Book of Secondary School in respect of these questionnaire choices. Obtained data have been evaluated in the way of some variations such as sex, type of school and seniority and analyzed by using SPSS 11.0 statistic package program.

According to the results of research: Mathematic lesson book is prepared to cover the teaching program and evaluating questions measure the gains which are wanted to give students are included at the end of every chapter or unit. However, it has been detected that this book does not urge on research, examine and use the method of scientific- thinking, and also its content of natural, social, economic and cultural integrity is not suitable to use in the students' daily life. Another result of research is of given point to the book increases when the professional seniority has increased, and also evaluation points show a significant difference with respect to the sex.

Keywords: Secondary education, Mathematics, Textbook, Investigate

GİRİŞ

Eğitimin niteliğini doğrudan etkileyebilecek önemli girdilerden birisi kitaptır. Bu bakımdan gerek ders kitabı olsun, gerekse onun yanında ders ortamında bulunacak olan yardımcı araç gereç kılavuz kitapların bilimsel bir çizgi içerisinde geliştirilmesi öğretimde verimliliğin artışına önemli derecede katkıda bulunabilecektir (Ceyhan ve ark., 2005).

Kitap, sınıfta öğretmen ve yazı tahtasından sonra en sık başvuru alan araçtır (Coşkun ve ark., 1996). Beraberinde getirdiği hazır ölçme ve değerlendirme araçları sayesinde de konuların eksiksiz işlenmesine yardımcı olur (Şahin ve Yıldırım, 1999). Öğretmen dersin amaçlarını, öğrencilere uygulanacak testleri, öğretim stratejilerini ve ödevleri, kullanılan ders kitaplarına göre belirler. Ders kitabı öğretmene sınıf içi öğretme öğrenme etkinliklerine yönelik fikirler verir (Yalın, 1996). Öğrencilerin konular arasında bağ kurmalarını kolaylaştırır. Kendi kendilerine öğrenme imkânı sağlar ve öğrendiklerini tekrarlama fırsatı verir. Öğrenme eksikliklerini gidermede önemli rol oynar (Kılıç ve seven, 2002).

Ders kitapları eğitim programının temel unsurlarından birisidir. Eğitim programları ile öğrenci arasındaki en iyi temel iletişim kaynağıdır. Öğretimde öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasına, vermek istediklerini daha sistematik olarak vermesine; öğrencinin de öğretmenin anlattıklarını istediği zaman ve yerde istediği tempoda tekrar etmesine olanak veren temel materyallerdir (Aycan ve ark., 2001).

Ders kitapları eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biridir (Şahin, 2002). MEB Ders Kitapları Yönetmeliğinde ders kitabı "her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser" şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 1995). MEB'in, 2597 sayılı Tebliğler Dergisi'nde Ders Kitapları ile Ders Araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yönergede ders ve öğrenci çalışma kitaplarının; a) İçerik, b) Dil, Anlatım ve Üslup c) Öğrenme, Öğretme ve Ölçme - Değerlendirme, ç) Teknik, Tasarım ve Düzenleme yönlerinden hazırlanması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2007a).

Eğitim araçları arasında özel bir yere sahip olan ders kitaplarının uygun nitelikte olması gerekir. Ders kitaplarının esas belirleyici özelliklerinin başında onların öğrenciler için düzenlenmiş olmaları daha sonra ise ayrıntılı bilgi verme, bilgiler arasındaki ilişkileri açıklama, öğrenciye bildiklerini tekrar etme, pekiştirme gibi üstün özelliklere sahip

olmaları gelir. İyi bir ders kitabı nasıl olmalıdır? Günümüzde okutulan ders kitapları amaçlanan hedeflere ne kadar uygundur? Ders kitaplarından neler beklenilmelidir? Sorularının cevapları günümüzdeki ilk ve orta öğretimin kalitesini ortaya çıkaracak niteliktedir (Yılmaz ve ark., 1998).

İlköğretim kademesinde öğrencilerin edineceği bilgi ve beceriler açısından her dersin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Matematik de bu bilgi ve becerilerin kazandırılacağı ders alanlarından biridir. Ancak matematik dersi genel anlamda öğrenilmesi ve öğretilmesi zor bir alan olarak bilinir. Öğrenciler açısından bazen ‘zor’, ‘eğlencesiz’ olarak tanımlanan matematik, öğretmenler içinse ‘öğretimi zor’, ‘öğrenci ilgisi düşük’ bir ders olarak değerlendirilmektedir. Neden matematik dersine karşı genel anlamda bu tür olumsuz tutum ve düşüncelerin olduğu ise araştırılmakta olan ve araştırılması gereken bir konudur. Kuşkusuz bu durumda pek çok faktörün önemli rolü vardır. Öğrencilerin geçmiş deneyimi, önyargıları, başarısız olma endişeleri, öğretmenlerin kullandıkları yöntemler, stratejiler, öğretmenin bu derse karşı tutum ve inanışları bu faktörler arasında sayılabilir. Bu faktörler içinde biri de matematik ders kitaplarıdır (Duman ve ark., 20011). Ülkemizde geçmişten günümüze matematik, fizik ve kimya gibi farklı alanlara yönelik ders kitapları incelemesi yapılmıştır. Matematik öğretiminde kullanılan ders kitaplarının bugünkü ve gelecekteki arzu edilen durumunu incelemek için Alkan ve diğerleri (1998) tarafından yapılan çalışmada, ders kitaplarının farklı öğretim tekniklerine yer vermediği, birbirinin benzeri olduğu ve yeterli sayıda grafik, şekil ve çizelge içermediği sonucuna ulaşılmıştır. Arslan ve Özpınar (2009), 6.sınıf matematik ders kitaplarının, 2005 ilköğretim programının genel ilkeleriyle ne derece uyduğunu ve programın genel yaklaşımını ne derece yansıttığını araştırmışlardır. Araştırmacılar, ölçme-değerlendirme boyutundaki eksikliklere rağmen incelenen kitapların müfredatın genel yaklaşımına uygun olduğunu ortaya koymuşlardır.

Semerci ve Semerci (2004) “İlköğretim (1-5. sınıf) matematik Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirilmesi ” adlı makalelerinde genel olarak değerlendirilen matematik ders kitaplarının” yeterli “ olduğunu; ancak Türkiye’de matematik ortalamalarının düşük olduğu düşünülürse, matematik ders kitapları hazırlanırken “çok yeterli” olması için çalışmalar yapılması gerektiğini, bu çalışmalarda matematik ders kitaplarının konu ayrıntısına inilerek daha fazla kaynak taranmasına, daha fazla alıştırma ve seçmeli soru bulundurulmasına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Dayak (1998), öğrenci ve öğretmenlerin matematik ders kitaplarını yetersiz bulduğunu ve matematik ders kitaplarında; bilgi ve anlatım hatalarının olduğu, değerlendirme soru

tür ve sayılarının yetersiz kaldığı, konuların somut olarak işlenmediği, ayrıca matematik ders kitaplarının öğrenci düzeyine uygun olmadığını belirtmiştir. Şimşek 2001, lise III sınıf matematik ders kitaplarının ve derslerinin öğrenmeyi sağlamadaki katkıları üzerinde çalışmıştır. Öğretmen ve öğrenciler ders kitaplarını biçim ve içerik yönünden yetersiz bulmuşlardır. Altun ve ark., (2004); lise matematik ders kitapları ile ilgili yapmış olduğu araştırmada, test kitaplarının daha fazla kullanıldığını, örneklerin tekdüze olduğunu, ÖSS sınav sisteminin de ders kitabı kullanımını büyük ölçüde etkilediğini ifade etmektedirler.

Bir ders kitabının en önemli bölümü içeriğidir. Ders kitapları dersin öğretim programlarının gerçekleştirilmesinde bir araç olduğu için; ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, dersin öğretim programıdır (Duman ve ark., 2011).

Yukarıda ifade edilenlerden hareketle bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı ders kitapları yönetmeliği çerçevesinde hazırlanan ve öğrencilere dağıtılan ortaöğretim 10.sınıf matematik ders kitabının içerik, öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme ölçütleri bakımından uygunluğunun incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma, tarama (betimsel-survey) modeli niteliğindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 1994).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Bitlis ili ortaöğretim kurumlarında görev yapan matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Bitlis ili Tatvan, Ahlat, Adilcevaz ve Mutki ilçelerindeki bazı liselerde çalışan 16'sı bayan 32'si erkek olmak üzere toplam 48 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Ankete katılan öğretmenlerden çalışmanın yapıldığı mayıs ayında okuttukları ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabına ilişkin görüş bildirmeleri istenmiştir. Araştırmaya katılan matematik öğretmenlerinin okul türüne göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türüne, hizmet ve cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları.

Hizmet	Cinsiyet	Okul Türü				Yüzde(%)
		Genel Lise	Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Toplam	
5 Yıldan az	Bayan	5	4	2	11	40.7
	Erkek	9	3	4	16	59.3
6-10 Yıl	Bayan	2	1	1	4	30.8
	Erkek	5	1	3	9	69.2
11-15 yıl	Bayan	0	0	1	1	20.0
	Erkek	0	1	3	4	80.0
16-20	Bayan	0	0	0	0	00.0
	Erkek	2	0	1	3	100.0
Toplam	Bayan(16)	23	10	15	48	33.3
Yüzde(%)	Erkek(32)	47.9	20.8	31.3	100.0	66.7

Araştırmaya katılan matematik öğretmenlerinin 16'ü bayan 32'ü erkektir. Öğretmenlerin 27'si 5 yıldan az (Bayan 11 , (% 40.7), Erkek 16 (% 59.3)), 13'i 6–10 yıl, Bayan 4,(%30.8), Erkek 9,(% 69.2), 5'i 11–15 yıl, Bayan 1 (% 20.0), Erkek 4,(% 80.0), 3'ü 16–20 yıl, Bayan (% 00.0), Erkek 3, (% 100.0) mesleki hizmete sahip bulunmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmaya temel teşkil eden veriler, ortaöğretim kurumunda görev yapan matematik öğretmenlerinin 10. Sınıf matematik ders kitabına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Haziran 2007 tarih ve 2597 sayılı tebliğler dergisindeki ders ve çalışma kitaplarına yönelik olarak belirtilen nitelikler esas alınarak bir taslak anket geliştirilmiştir. Tebliğler dergisinde belirtilen ölçütlerden, 'içerik, öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme nitelikleri, araştırmacı tarafından incelenmiş ve 24 maddelik bir anket hazırlanmıştır. Beşli likert tipli 24 sorudan oluşan anket maddeleri bu alanda uzman öğretmenlerin önerileri ve eleştirileri ışığında hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formun, kapsam ve soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla Bitlis İl merkezinde ortaöğretim kurumunda çalışan 25 matematik öğretmeni üzerinde deneme uygulaması yapılmıştır. Matematik ders kitabı değerlendirme ölçeği 1-5 derecelendirme ölçeği ile puanlanmıştır. Öğretmenlerden her bir maddeye katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Ölçekte yer alan maddeler “ Kesinlikle

katılıyorum” dan “ Kesinlikle katılmıyorum’a doğru 5,4,3,2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Anketi oluşturan maddelerin güvenilirlik analizi yapılmış ve güvenilirlik katsayısı 0.05 anlamlılık düzeyinde 0.82 olarak bulunmuştur. Bu sonuç ise anketin yapı geçerliğinin sağlandığını güvenilir bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca anketin ilk bölümünde, cinsiyet, mesleki kıdem, görev yapılan okul türü gibi kişisel bilgiler, ikinci bölümünde ise faktör analizi yapıldıktan sonra 4 madde elenmiş ve toplam 20 madde ankette yer almıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda, anket formu ile toplanan verilerin gerekli istatistiksel çözümleri SPSS11.0 paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan matematik öğretmenlerinin anket formunda cevaplanması istenilen maddelere ilişkin “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum “, “ Kararsızım”, “ Katılmıyorum” ve” Kesinlikle Katılmıyorum“ olarak verdikleri cevapların frekansları (f) ve yüzdeleri (%) şeklinde hesaplanmıştır. Ayrıca, araştırmada kullanılan beşli likert tipi ölçeğin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında “ 5.00-4.20 = Kesinlikle Katılıyorum”, “ 4.19-3.40 = Katılıyorum”, “ 3.39-2.60 = kararsızım”, “ 2.59-1.80 = Katılmıyorum” ve “1.79-1.00 = kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmaya katılan ortaöğretim kurumlarında görev yapan matematik öğretmenlerinin ortaöğretim 10. Sınıf ders kitabı ile ilgili olarak hazırlanan ve geliştirilen anket sorularına verdikleri cevaplar esas alınarak genel bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmaya katılan ortaöğretim kurumlarında görev yapan matematik öğretmenlerinin 10. Sınıf matematik ders kitabı ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar Tablo 2’te verilerek incelenmiştir.

Tablo 2. Matematik Öğretmenlerin, ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabının içerik, öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme bakımından görüşleri

A . İçerik	Yüzde/f	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Karasız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor	Ortalama
1. Ders kitabı dersin öğretim programını kapsayacak biçimde hazırlanmıştır	f %	2 4.2	32 66.7	4 8.3	6 12.5	4 8.3	3.45
2.Kitapta dersin kazanımlarına yeterince yer verilmiştir.	f %	2 4.2	21 43.8	8 16.7	11 22.9	6 12.5	3.04
3.Kitaptaki konular ve üniteler sınıf seviyesine uygun olarak hazırlanmıştır.	f %	4 8.3	16 33.8	9 18.8	14 29.2	5 10.4	3.00
4.Kitaptaki konular ve üniteler, sınıf seviyesine göre, günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınmıştır.	f %	2 4.2	11 22.9	11 22.9	17 35.4	7 14.6	2.66
5.Kitaptaki konular ve üniteler, öğrenciyi araştırmaya, inceleme ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapmaya, deneylerden sonuç çıkarmayı ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel düşünme yöntemlerini güçlendirmeye dönük şekilde işlenmiştir.	f %	1 2.1	8 16.7	10 20.8	23 47.9	6 12.5	2.47
6.Hacim bakımından ünite, bölüm ve konular arasında, programda belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulmuştur.	f %	2 4.2	18 37.5	8 16.7	17 35.4	3 6.3	2.97
7.Kazandırılacak bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerler, sınıf seviyesine uygun kavram ve örnekler üzerinden verilmiştir.	f %	2 4.2	16 33.3	11 22.9	11 22.9	8 16.7	2.85
8.Konuların işlenişinde, aynı sınıfta okutulan diğer derslerle olan ilişki göz önünde bulundurulmuştur.	f %	2 4.2	11 22.9	14 29.2	17 35.4	4 8.3	2.79
9.Konuların işlenişinde, bir önceki sınıfın konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantı kurulmuş ve bir üst sınıfla ilgili hazırlayıcı açıklamalara yer verilmiştir.	f %	1 2.1	19 39.6	12 25.0	13 27.1	3 6.3	3.04
10.Konular öğrenciyi sorgulamaya, araştırmaya, incelemeye ve başka kaynaklara yönlendirmeye teşvik edici niteliktedir.	f %	3 6.3	10 20.8	8 16.7	23 47.9	4 8.3	2.68
11.Ders kitabının içeriği doğal, sosyal, estetik, ekonomik ve kültürel bütünlük içerisinde öğrencinin günlük yaşantısında kullanabileceği bir şekildedir.	f %	- -	10 20.8	10 20.8	24 50.0	4 8.3	2.54
12.Ders kitabının içeriği, öğrenciyi bilimsel yöntemleri kullanmaya yönlendirecek şekildedir.	f %	- -	12 25.0	16 33.3	19 39.6	1 2.1	2.81
13.Kitaptaki istatistikî ve bilimsel bilgiler güncellenmiş olarak verilmiştir	f %	4 8.3	17 35.4	14 29.2	12 25.0	1 2.1	3.22
14.Ders kitabında metinleri açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metin ile uyumlu bir biçimde verilmiştir.	f %	3 6.3	16 33.3	10 20.8	17 35.4	2 4.2	3.02

B. Öğrenme, Öğretme ve Ölçme- Değerlendirme							
15.Kitapta yer alan kazanımlar, öğrencileri muhakemeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya ve edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenmiştir.	f	2	12	9	19	6	2.68
	%	4.2	25.0	18.8	39.6	12.5	
16.Kazanımlarla ilgili hazırlık çalışmaları soruları öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek niteliktedir.	f	-	2	14	12	20	2.95
	%	-	4.2	29.2	25.0	41.7	
17. Ders kitabı, öğrencinin derste etkin bir şekilde rol almasına imkân verecek şekilde hazırlanmıştır.	f	1	12	12	19	4	2.72
	%	2.1	25.0	25.0	39.6	8.3	
18.Öğrenme yöntemleri ve stratejileri dikkate alınmış ve üst düzey düşünme becerileri geliştirilmiştir.	f	2	14	8	21	3	2.81
	%	4.2	29.2	16.7	43.8	6.3	
19. Ders kitabı, öğrencinin yeni bilgileri ezberlemesini değil; bu bilgileri zihninde yapılandırmasını hedeflemiştir.	f	3	12	11	17	5	2.81
	%	6.3	25.0	22.9	35.4	10.4	
20. Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciyi konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir.	f	8	21	4	13	3	3.41
	%	16.7	43.8	8.3	27.1	4.2	

Tablo 2 incelendiğinde, matematik öğretmenleri ortaöğretim 10.sınıf matematik ders kitabının içerik bakımından dersin öğretim programını kapsayacak biçimde hazırlandığı yönünde olumlu görüş bildirmişler, ancak kitaptaki konular ve ünitelerin, öğrenciyi araştırmaya incelemeye ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapmaya, deneylerden sonuç çıkarmaya ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel düşünme yöntemlerini güçlendirmeye dönük şekilde işlenmediği, doğal sosyal,estetik ekonomik ve kültürel bütünlük içerisinde öğrencinin günlük yaşantısında kullanabileceği şekilde olmadığı yönünde olumsuz görüş bildirmişlerdir. Diğer maddeler için ise, matematik öğretmenleri kararsız kalmışlardır.

Öğretmenlerin öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme süreçleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde ise, öğretmenler ‘‘ Her ünite veya bölümün sonunda öğrenciyi konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yer verilmiştir ‘‘ maddesi için olumlu görüş diğer maddeler için ise kararsız kaldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Matematik öğretmenlerinin mesleki kідeme göre ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabına ait değerlendirme ölçeği sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin mesleki kıdeme göre ortaöğretim 10.sınıf matematik ders kitabına ait değerlendirme sonuçları

Kıdem	Arit. Ortalama	F	Std. Sapma
0 - 5 yıl	64.92	27	11.29
6- 10 yıl	66.76	13	12.26
11- 15 yıl	71.60	5	12.13
16 – 20 yıl	76.66	3	15.30
Toplam	66.85	48	11.92

Tablo 3 analiz edildiğinde öğretmenlerinin mesleki kıdeme göre 10. Sınıf matematik ders kitabı için verdikleri puanların aritmetik ortalamaları verilmiştir. Öğretmenlerin aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında en yüksek ($\bar{X} = 76.66$) puana 16-20 yıl hizmete sahip olan öğretmenler, en düşük ($\bar{X} = 64.92$) puana 0 - 5 yıl hizmete sahip olan öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile aritmetik ortalamaları arasında bir doğru orantı vardır. Yani öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça 10. sınıf matematik ders kitabına verdikleri puanların ortalamaları da artmaktadır. Bu verilere göre, matematik öğretmenlerinin mesleki kıdemleri bakımından aralarında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için yapılan anova sonuçları Tablo 4’ te verilmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretim 10 sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının öğretmenlerinin mesleki kıdemleri bakımından değişimini gösteren anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplararası	501.953	3	167.318	1.191	.324
Gruplarıçi	6182.026	33	140.501		
Toplam	6683.979	47			

Analiz sonuçları, matematik öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçları bakımından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir($p = .324 > .05$). Ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabı

değerlendirme sonuçlarının öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre değişimini gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Matematik öğretmenlerinin okul türüne göre ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabı için yaptıkları değerlendirme sonuçları

Okul	Aritmetik Ortalama	F	Standart Sapma
Meslek Lisesi	63.50	10	10.94
Genel Lise	65.95	23	11.03
Anadolu Lisesi	70.46	15	13.62
Toplam	66.85	48	11.92

Tablo 5' te öğretmenlerin mesleki kıdeme göre 10. Sınıf matematik ders kitabı için verdikleri puanların aritmetik ortalamaları verilmiştir. Öğretmenlerin aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında en yüksek ($\bar{X} = 70.46$) puan Anadolu lisesi, en düşük ($\bar{X} = 63.50$) puanı ise Meslek lisesi öğretmenleri vermiştir. Farklı okullar da görev yapan bu öğretmenler arasındaki puan farklılığının nedeni, bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin ilgi alanlarında ve zihinsel gelişmelerinde farklılıkların da olabileceğini düşünen öğretmenlerin, ders kitabında olmasını istedikleri özelliklerin de öğrencilerin bu yapısal özelliklerine uygun bilgiler içermesi gerektiği isteklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Hatta anketin yapıldığı zamanda özellikle meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu sadece meslek liseleri için ayrı bir matematik ders kitabının olması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Ortalamalardaki bu farklılığın öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili yapılan anova analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Matematik öğretmenlerinin ortaöğretim 10.sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının görev yaptıkları okul türüne göre değişimini gösteren anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplararası	326.789	2	163.395	1.157	.547
Gruplarıçi	6357.190	45	141.271		
Toplam	6683.979	47			

Analiz sonuçları, matematik öğretmenlerinin görev yaptıkları okul türüne göre ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir($p = .547 > .05$).

Matematik öğretmenlerinin ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 7. Ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabı değerlendirme sonuçlarının öğretmenlerin cinsiyetlerine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	P
Bayan	16	66.37	13.41	.614
Erkek	32	67.09	11.33	

Tablo 7' de öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 10. Sınıf matematik ders kitabı için verdikleri değerlendirme puanların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, erkek öğretmenlerin puanı ($\bar{X} = 67.09$), bayan öğretmenlerin puanından ($\bar{X} = 66.37$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu iki puan arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı değildir ($p = .614 > .05$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, yapılan araştırmanın amacı kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bazı öneriler yer almaktadır. Araştırma kapsamına alınan ortaöğretim kurumlarında görev yapan matematik öğretmenlerinin ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabının içerik, öğrenme, öğretme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin görüşleri değerlendirilerek aşağıda belirtilen bazı sonuçlar elde edilmiştir.

- Öğretmenlerin meslek kıdemleri ile matematik ders kitabına verdikleri puanların aritmetik ortalaması arasında bir doğru orantı olduğu, yani öğretmenlerinin mesleki kıdemleri arttıkça ortaöğretim 10. sınıf matematik ders kitabına verdikleri puanların da arttığı,
- Anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin matematik ders kitabına daha yüksek puan verdikleri, ancak genel ve meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin ise daha az puan verdikleri ve bu puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan matematik öğretmenleri, ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabını içerik, öğrenme, öğretme ve değerlendirme bakımından; öğretim programını kapsayacak biçimde hazırlandığını, ünite veya bölümün sonunda öğrenciye konularla ilgili bilgi, beceri, değer, tutum ve yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığını ölçmeye yarayan değerlendirme sorularına yeterince yer verildiği konusunda olumlu görüş bildirmişlerdir. Ancak, öğretmenler kitaptaki konular ve ünitelerin, öğrencileri araştırmaya, incelemeye ve gözlem yolu ile gerekli deneyleri yapmaya, deneylerden sonuç çıkarmaya ve bu sonuçları kontrol ederek bilimsel düşünme yöntemlerini güçlendirecek şekilde işlenmediğini, ders kitabının içeriği doğal, sosyal, estetik, ekonomik ve kültürel bütünlük içerisinde öğrencinin günlük yaşantısında kullanabileceği bir şekilde olmadığı konusunda ise olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Yine Öğretmenlerin 10. Sınıf matematik ders kitabı ile ilgili görüşleri incelendiğinde öğretmenler, kitapta dersin kazanımlarına yeterince yer verildiği, konu ve ünitelerin sınıf seviyesine uygun ve günlük hayatla bağlantılı olarak hazırlandığı, konuların işlenişinde aynı sınıfta okutulan diğer derslerle olan ilişki göz önünde bulundurulduğu, konuların öğrenciyi araştırmaya, incelemeye ve bilimsel yöntemleri kullanmaya teşvik edici nitelikte olduğu, görsel unsurların metin ile uyumlu bir şekilde verildiği ve

öğrencinin derste etkin bir şekilde rol almasına imkan verecek şekilde hazırlandığı konularında ise kararsız kaldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak, ortaöğretim 10. Sınıf matematik ders kitabının yukarıda belirtilen bazı konularda yeterli görüldüğü, ancak bazı konularda ise kısmen yetersizliklerin olduğu, bu tür yetersizliklerin ise ileride yapılabilecek olan çalışmalar ile tekrar gözden geçirilerek giderilebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, matematik ders kitapları için gelecekte yapılabilecek olan çalışmalara bir katkı sağlamak amacıyla aşağıda bazı öneriler sunulmuştur.

- Ders kitapları içerik bakımından öğrencileri araştırmaya, incelemeye ve bilimsel düşünme yöntemlerini yeterince güçlendirecek biçimde hazırlanmalıdır.
- Ders kitaplarının içeriği doğal, sosyal estetik, ekonomik ve kültürel bütünlük içerisinde öğrencinin günlük yaşantısında kullanabileceği bir şekilde olmalıdır.

Yukarıda sözü edilen bazı sonuç ve öneriler dikkate alındığında, ülkemizde öğrenim gören gençlere bilgi kaynağı olarak hazırlanan matematik ders kitaplarının daha nitelikli olacağı ve dolayısıyla öğretimde verimliliğin artışına önemli ölçüde katkı sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Altun, M., Araslan, Ç., Yazgan, Y. (2004). Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı Üzerine Bir Çalışma. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 2, 131-147
- Arslan, S. Ve Özpınar, İ. (2009). Yeni İlköğretim 6.Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretim Programına Uygunluğunun İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Aycan, Ş., Aycan, N., Genç, M. ve Özkaya, M. (2000) .Manisa Demirci lisesinde Fizik Dersinin İçeriği ve Öğrencilerin İlgisi, IV. Fen Bilimleri Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Veri Analizi El Kitabı Pegem A. Yayıncılık, Ankara.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). Konu Alanı ders Kitabı İncelemesi, Anı Yayıncılık. Ankara.

- Coşkun, H., Kaya, İ. ve Kuglin, J. (1996). Türkiye ve Almanya’da İlköğretim Ders Kitapları(77-85), Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- Dayak, E. (1998). ‘ ‘ İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Eğitim Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi’’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Duman, T., Karakaya., Çakmak, M., Eray. M. ve Özkan, M. (2001), Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu- Matematik 1-8 Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güzel, H., Oral, İ., Yıldırım, A. (2009). Lise II Fizik Ders Kitabının Fizik Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı27, 133-142.
- Karasar, N.. (1994). Araştırmada Rapor Hazırlama, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kılıç, A. Ve Seven, S. (2002). Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. Ankara.
- MEB (1995). Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, No:2434.
- MEB (2007a). Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin Yönerge. Tebliğler Dergisi, Cilt70 Sayı: 25597.
- Semerci, Ç. Ve Semerci, N. (2004), İlköğretim (1-5. Sınıf) Matematik Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Dergisi 162, 1-5.
- Şahin, T.Y.(2002). Öğretim Materyal ve Teknolojileri, C. Öztürk-D.Dilek(Ed) Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (ss.281–315). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şahin, Y.T. ve Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şimşek, G. (2001). Lise III. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının ve Derslerinin Öğrenmeyi Sağlamadaki Katkıları Yönünden Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, H.Ü., Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara.
- Yalın, H.İ. (1996). Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi, 6. Milli Eğitim sempozyumu, 4-5 Ekim 1996, Kütahya.
- Yılmaz, A, Seçken, N ve Morgil, İ. (1998). Lise 11. Sınıf Kimya 3 Ders Kitaplarının Kimya Eğitimine Uygunluklarının Araştırılması Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 14:73–83.